

Column van het Netwerk LPO en de Sectorraad SWV VO, waarin leidinggevenden van samenwerkingsverbanden verenigd zijn om de belangen van samenwerkingsverbanden en passend onderwijs te behartigen.

Samenwerken in de wijk

In mei 2023 waren samenwerkingsverbanden, voorloperregio's van het Platform Naar Inclusiever Onderwijs, en OCW op werkbezoek in Portugal, een inspiratietocht voor onze ambities op inclusief onderwijs (zie ook het artikel op p. 32). Ik heb genoten van onze ontmoetingen en ervaren wat je kunt doen als je écht werkt vanuit een gezamenlijke bedoeling en elkaar daarin vasthoudt. In Portugal is inclusief onderwijs sinds 2008 verankerd in wetgeving. Scholen voor speciaal onderwijs zijn omgevormd tot expertisecentra. De inclusieve scholen in Portugal zijn daarmee zo ingericht dat zij vrijwel alle kinderen kunnen bieden wat zij nodig hebben. Ze hebben sterke multidisciplinaire teams en nemen de samenwerking met ouders zeer serieus. Iedere medewerker van het Portugese ministerie van Onderwijs draagt dezelfde inclusieve boodschap uit, zo ervaren wij.

Ook bij ons is thuisnabij een begrip in inclusief onderwijs. De transformatie van scholen voor speciaal onderwijs naar expertisecentra was in de eerste omschrijving ervan al een belangrijk element. Ook het belang van een goede dialoog met het veld herkennen we. Die dialoog gaat de laatste tijd steeds meer over de omslag van individueel naar contextgericht werken. Problemen van kinderen en jongeren moeten we in dit denken niet langer zien als individuele problemen. De focus moet anders. Niet zozeer op het gedragsmatige of opvallende kind, maar op de omgeving waarin het kind of de jongere zich bevindt. Niet op problemen maar op wat goed gaat. Goed onderwijs en versterking van de pedagogische context van de school zelf moeten topprioriteit zijn. We moeten ruimte maken voor het gesprek over het hoe en waarom van opvoeden en opgroeien. Niet alleen vanuit een professioneel perspectief, maar vooral ook vanuit de gemeenschap zelf.

Het NJi omschrijft een pedagogische basis als 'het gewone' of 'het alledaagse'. Leefomgeving, relaties en ontmoeting zijn woorden die we vaak gebruiken wanneer het gaat over het versterken van de pedagogische basis. Precies daar zit voor mij de kracht van samenwerken in de wijk. De wijk is bij uitstek een schaal waarop ingewikkelde vraagstukken als inclusie in haalbare stappen opgepakt kunnen worden. Waar het ideaal van ontmoeten en van elkaar leren werkelijkheid kan worden. Waar mensen voor elkaar van betekenis zijn. Waarin we hulp en ondersteuning in de leefomgeving van kinderen en gezinnen kunnen organiseren, thuis- en als het kan werknabij. Waarin we succesvolle interventies als laagdrempelige wijkteams ten volle kunnen benutten en professionals de ruimte krijgen om vanuit een intrinsiek idee over wat goed is, gewoon te kunnen doen wat nodig is. Altijd samen met ouders en kinderen.

In het komende Kamerdebat over passend onderwijs en zorg op 29 mei zal het gesprek over inclusie en wat daarvoor nodig is, hopelijk diepgaand worden gevoerd. Een moeilijk gesprek als we kijken naar de druk op het systeem, op de financiën en op personeel. Een hoopgevend gesprek als we blijven insteken op het feit dat we elkaar nodig hebben om het ideaal van inclusie te bereiken. Samen, solidair, met respect voor ieders eigenheid en gericht op het vinden van andersoortige oplossingen voor de grote vraagstukken die van ons allemaal zijn. Tien jaar passend onderwijs heeft ons geleerd hoe nodig dat is.

Auteur: Jetta Spaanenburg, directeur-bestuurder SWV Utrecht PO en voorzitter Netwerk LPO